

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Magnus Bjørneboe
[Uten tittel]

BFA
Avdeling Kunstakademiet 2019

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

<https://khioda.khio.no>
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

As above, so below. As within, so without. As with the universe, so with the soul.

(Hermes Trismegistus)

«You have to sign them»

-Marcel Duchamp, om readymades

Når jeg sitter her på Veierland, på min morfars gamle arbeidsrom og bibliotek, dårlig av for mye vin og med Billie Holiday på cd-spilleren, slår det meg hvor mye min personlige arv og den maleriske arven alle malere forholder seg til har til felles. Jeg liker omtrent like dårlig å snakke om alle de evinnelige utfordringene rundt det å male og tegne som det jeg liker å snakke om min morfar, dikteren og forfatteren, med alle hans – og dermed familien – sine evinnelige utfordringer. Jeg blir kvalm. Det kan være vinen eller dopet eller den tre dager gamle grønnsakssuppa, men jeg tror det er vitenen om at uansett hva jeg sier blir det påtatt. Jeg har aldri trodd på liberalistenes myte om kunstneren som skaper fordi hen må, og ikke kan leve med å gjøre noe annet.

Gjennom dette essayet vil jeg prøve å gi et inntrykk av noen av hovedtrekkene i praksisen min, med bildet *Moe will never use heroin* (2018) og billed-serien *I Could Have Been Something* (2018) som utgangspunkt. I samtaler med lærere, venner og medstudenter om de bildene jeg lager som jeg syns at fungerer, nevner jeg ofte Alle Problemene rundt det *Å Male*. Det har nesten blitt et slags navn, eller en entitet, en samlebetegnelse på hele den maleriske arven. Som om hele bagasjen er nettopp det, en last, bagasje, når du går inn i maleriet er det som å bli født inn i en familie med vakre, flotte folk, flust av problemer i genene. Sannheten er at jeg gjør det jeg vil gjøre, hele det forrige århundret har brutt opp og brutt ned og lekt smarte og mange har vært smarte, og nå kan jeg sitte her og si at jeg lager ikke noe annet en streker på en flate, og nevne alle problemene rundt det å male.

Men hva er disse problemene? Det er ikke noe spørsmål om at jeg føler på det som problemer, jeg kjenner begrensningene foran lerretet på atelieret som jeg kjenner spøkelset til Jens her jeg sitter. Om jeg og skal dra inn Derrida blir det jo det rene helvete, jeg vil jo bare tegne, og uansett kan jeg ikke nok om dekonstruktivisme så det blir ikke særlig konstruktivt. Setter på noe Shostakovich, snor en av Solstads sigaretter og selv om jeg vet at du er ikke den samme som leser dette som den som ser ett av mine bilder så må jeg spørre meg selv, er jeg ikke mer enn en sort strek på et gammelt ark?

Her blir det naturlig å begynne å streke opp og gi en enkel beskrivelse av det første fra praksisen min jeg vil bruke som eksempel, serien *I Could Have Been something*, hvor – for meg- mange av disse maleriets problemer ligger latent som alkoholisme i familien. Jeg har i (den kunstneriske?) prosessen med å tømme min mormors leilighet funnet en hel masse gamle flotte ark fra hennes far, en tegner, tannlege, maler og grafiker. På disse arkene har jeg i all

hovedsak jobbet med pensel og sort blekk. Den kunstneriske prosessen har fungert på følgende måte: jeg har hengt et ark på atelierveggen, gjort klart blekk og pensel, sett på arket til jeg har følt det jeg i denne sammenhengen nesten blir nødt til å kalle et familiært bånd, så har jeg kunnet se streker, eller spøkelser av streker, på arket – og tegnet dem. Når jeg ikke har sett flere streker eller har følt at det familiære båndet er brutt har jeg sluttet, og bildet er ferdig. Resultater er da et ark, ofte farget, tydelig gammelt, med sorte streker i forskjellige størrelser, lengder, former og fasonger. Noen ark har nesten ingenting på seg mens andre er overfylte, i noen kan man se en tydelig retning eller bevegelse på strekene, mens i andre kan det være kaos eller noe tilnærmet tomhet. En sjelden gang har man kunnet se noe som har lignet på kjente former som for eksempel ett ansikt eller fått noe som har kunnet minne om landskaper eller lys og luft, men disse har jeg ofte forkastet da en del av det jeg har satt pris på med disse bildene er at de ikke har prøvd å vise noe annet enn seg selv, og sin egen tilblivelse.

Bildene blir til litt som en radar som søker etter sitt eget sted i livet og universet og som lagrer alle ekkoene. Det finnes ingen spørsmål om figurasjon eller ikke, siden det søker å være en naturtro avbildning av seg selv. En hyllest til flaten det festes til, merkene som disipler, de viser sin tro ved å gå over, ødelegge flatens nullpunkt, status quo. Vise skapelsens ansikt i den tomme flaten, det funnede arket, den grå veggen. Som vårt samfunn som viser at vi eksisterer gjennom ødeleggelse, med all verdens muligheter velger vi å sette sorte arr på de fargede arkene vi har arvet. Ikke bilder av det sette, bilder som ser, avbildninger av å se. Som universet som ut i fra sin helhet setter punkter og flyktige inntrykk. Som vi sitter passivt og ser ødeleggelse utfolde seg for øynene våre, bevisste vesener i en tragedie, har jeg ønsket å se arkenes skjønnhet i kraft av seg selv, min egen vilje ikke mer enn en automatisk deltagelse i den større helheten.

Det kan være min motvilje mot dette som en potensiell reaksjonær holdning som har satt en stopper for dette prosjektet. Dette kunne blitt endepunktet for min maleriske praksis, om man fortsetter videre på dette argumentet ville den neste kunstneriske og den eneste forsvarlige handlingen blitt å aktivt velge avtrykkene i hele eksistensen, utenfor billedets avgrensning.

Sånn sett blir hulemaleriet, og tagging, med denne logikken den ypperste form for billedkunst, den avgrensede billedflaten en ukonstruktiv hindring. Fra den oppsto har vi gått gjennom alle dens muligheter og fordeler, og disses oppløsning og bortgang. Den selvpålagte begrensningen fungerer på samme måte som en revolusjonær som kun skaper revolusjonære skrifter og taler. Det utvikler teorien så langt det lar seg gjøre, kan spisse og slipe sine argumenter og poenger, nær til perfektjon. Men etter dette er det ingen annen videre vei en å forråtne og dø.

Modernistisk maleri, som i stor grad er kjent for fokus på flaten og å først og fremst avbilde sin egen tilblivelse, synes det da som er det jeg driver med. Jeg gjorde det fordi jeg syntes det var den eneste tilfredsstillende måten å gjøre det på, men kunne jeg gjort noe annet? Jeg kan ikke annet enn å tenke at jeg fant det tilfredsstillende blant annet fordi jeg hadde gått i lange tider og grublet over hvordan jeg kunne male eller tegne uten at resultatet virket som noe annet enn meg, en dårlig kopi av en annen tid eller et stilleben av et knust bord. Er jeg altså dømt til å kritisere min kritikk, om det er det det er. Nei, for å leve synes det som om jeg må

velge å gjøre det jeg vil gjøre, glem kunstkritikerne, glem teoretikerne, gleden over å skape vil trumfe alle.

Tilbake til disse problemene rundt det å male, hva var det igjen? Jeg siterer Clement Greenberg: «...det å skape bilder betyr blant mye annet at man bevisst lager eller velger en flat overflate og bevisst avgrenser den. Denne bevisstheter er nettopp hva modernistisk maleri gjentar og gjentar: nemlig den kjensgjerning at kunstens begrensede betingelser fullt og helt er betingelser for mennesket selv.» (Clement Greenberg, *den modernistiske kunsten*, Pax forlag, 2004). Det kan føles som om maleriets problemer i en stor grad er sitt eget ønske om å leve.

MOE WILL NEVER USE HEROIN

Dette bildet blir som en slags motvekt eller motsats til serien beskrevet tidligere, men bare tilsynelatende. Utført i kull på en funnet treplate på størrelse med et lite menneske står teksten stort: MOE WILL NEVER USE HEROIN. Bak det, svakt så man nesten ikke ser det, en stilisert arm og en hånd som holder over der hvor over og underarm møtes. Den funnede platen er skitten, hullete og full av merker og blyantstreker. Historien bak kommer fra en gang jeg spurte en eldre venn jeg hadde på den tia om hvorfor han hadde risset inn navnet sitt, Moe, på underarmen. En *note 2 self* som det kalles.

Men hvem er egentlig denne Moe, i effekt for tilskueren, er det i det hele tatt en person? Er det i det hele tatt en påstand jeg kommer med? Er det ikke som serien beskrevet tidligere kun en påstand om at strekene er organisert på den og den måten? Ved første øyekast er det dette bildet som er nærmest virkeligheten, med fravær av dekor og utsmykning, kun den konstaterende påstanden, mot de andre bildenes fravær av alt unntatt nettopp dekor og utsmykning. Men så kommer disse spørsmålene da. For en tilskuer, hva er det som er virkelig med denne påstanden? Det virkelig virkelige er vel heller tittelen på serien *I Could Have Been Something*, for som vi alle vet har aldri Magritte skapt noen pipe. Naturligvis er også denne tittelen en løgn, all den tid tittelen understreker at det faktisk er noe den titulerer.

Det er et mål for meg å tvinge tilskueren til å bli bevist på sin egen rolle som tilskuer, og gjennom å understreke forholdet mellom tilskuer og bilde, på samme måte som med forholdet mellom bilde og det bildet skapes ut i fra, oppfordre tilskueren til å ta med seg denne tilstanden som deltagende medskaper videre.

Kanskje alle strekene kan være Moe, som strever for å holde seg clean, eksisterer på knivseggen.. Og hvem kan fortelle han hvordan det er å leve clean, ikke bare edru men ordentlig clean. Harmoni med verden type clean, gjøre verden til et bedre sted type clean.

Kanskje jeg egentlig *vil* være en stort strek på et hvit ark og ikke noe mer. «...kunstens begrensede betingelser fullt og helt er betingelser for mennesket selv.»

Bare en linje til, siste, jeg sverger. En ny verden venter.